

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W ŚMIGLU ZA ROK 2022

W roku 2022 Ośrodek Pomocy Społecznej w Śmiglu realizował szeroki zakres zadań, wynikających z następujących ustaw:

- ustawy o pomocy społecznej;
- ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- ustawy o świadczeniach rodzinnych;
- ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;
- ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci;
- ustawy o Karcie Dużej Rodziny;
- ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- ustawy o systemie oświaty;
- ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;
- ustawy Prawo ochrony środowiska;
- ustawy o dodatku osłonowym;
- ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa;
- ustawy o dodatku węglowym;
- ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw;
- ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej.

Ponadto w 2022 r. Ośrodek realizował zadania wynikające z programów:

- „Opieka 75+”
- „Posiłek w szkole i w domu”,
- Program osłonowy „Pomoc Gminy Śmigiel w zakresie dożywiania w sytuacjach szczególnych” na lata 2019-2023,
- Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- Program Wspierania Rodzin z Gminy Śmigiel na lata 2022-2023,
- Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020, Podprogram 2021,
- Program „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2022
- Program „Korpus Wsparcia Seniorów” – na rok 2022

Pomoc społeczna jest instrumentem polityki społecznej przeznaczonym do wspierania osób i rodzin znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych, z którymi nie są one w stanie same sobie poradzić. Pomoc społeczna podejmuje działania w sytuacjach zagrożenia podstawowych potrzeb życiowych oraz obniżenia jakości życia poniżej społecznie akceptowanego minimum, pozwala stworzyć warunki umożliwiające godną egzystencję, służy kompensowaniu różnorodnych szkód np. wynikających

z bezrobocia, niepełnosprawności, chorób, przyczynia się do wyrównywania nadmiernych zróżnicowań społecznych, daje poczucie bezpieczeństwa socjalnego.

Skutkiem działań pomocy społecznej winno być godne funkcjonowanie, eliminowanie wykluczenia społecznego oraz usamodzielnienie się jej beneficjentów.

Praca z rodzinami realizowana jest w oparciu o pracę socjalną, której definicja zawarta jest w art. 45 ustawy o pomocy społecznej:

Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym.

1. Praca socjalna prowadzona jest:

1) z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej,
2) ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

2. Praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny.

3. W pracy socjalnej wykorzystuje się właściwe tej działalności metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia.

4. Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód.

Zatrudnienie

Ośrodek Pomocy Społecznej w Śmigłu w grudniu 2022 r. zatrudnił 30 pracowników.

Z tego:

1 – kierownik,

1 – główna księgowa,

1 – księgowa,

1 – inspektor,

8 – pracowników socjalnych w rejonach opiekuńczych,

1 – asystent rodziny,

1 – pracownik socjalny – organizator usług opiekuńczych,

4 – pracowników świadczeń rodzinnych, wychowawczych, alimentacyjnych,

9 – opiekunek domowych,

1 – pomoc administracyjna w punkcie informacyjnym,

0,625 – sprzątaczką,

0,5 – informatyk.

Dodatkowo w grudniu 2022 r. na umowę zlecenie zatrudnialiśmy:

- dwie opiekunki wykonujące usługi opiekuńcze,

- jedną Asystentkę rodziny

- dwie osoby realizujące dodatki węglowe i inne świadczenia związane z dofinansowaniem do ogrzewania

- jedną animatorkę w Klubie Seniora *Tęcza*.

W Ośrodku zadania statutowe realizowane są w trzech sekcjach:

- sekcji pracy socjalnej,
- sekcji usług opiekuńczych,
- sekcji świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.

Sekcja pracy socjalnej.

W sekcji zatrudnionych jest ośmiu pracowników socjalnych. W ogóle Ośrodek zatrudniał pracowników socjalnych w rejonach opiekuńczych w wymiarze 9 etatów. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej wymagane jest zatrudnienie w wymiarze 1 pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców lub na 50 środowisk.

W ramach pomocy środowiskowej – w 2022 r. z pomocy Ośrodka korzystało 380 rodzin. Indywidualne (imienne) decyzje otrzymało 475 osób. W rodzinach objętych pomocą było łącznie 771 osób, czyli objętych pomocą zostało 4,47 % mieszkańców gminy (w gminie wg stanu na dzień 31 grudnia zamieszkiwały stale i czasowo 17.260 osób). Współczynnik ten na przestrzeni ostatnich pięciu lat waha się od 4,09% w roku 2020 do 5,04% w roku 2018.

Realizując zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej pracownicy przeprowadzili około 815 wywiadów środowiskowych. Na podstawie wywiadów ustalono potrzebę metodycznej pracy socjalnej w 139 środowiskach. W niektórych sytuacjach praca prowadzona była w oparciu o kontrakt socjalny, w 2022 r. zawarto 12 kontraktów socjalnych. Poniższa tabela przedstawia pracę socjalną realizowaną metodą indywidualnej pracy socjalnej.

Tabela 1. Wybrane informacje o prowadzonej pracy socjalnej w latach 2021 – 2022.

Rodzaj pracy socjalnej	Liczba środowisk	
	Rok 2021	Rok 2022
1. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną	367	380
2. Liczba rodzin wymagających pracy socjalnej długoterminowej (tj. realizowanej przez okres powyżej 3 miesięcy)	89	70
3. Liczba rodzin wymagających pracy socjalnej doraźnej, krótkoterminowej (tj. realizowanej przez okres do 3 miesięcy)	65	69
4. Liczba osób, którym udzielono poradnictwa w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, gospodarowania zasobami	73	65
5. Poradnictwo w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	47	33
6. Pomoc w procesie leczenia	31	24
7. Pomoc w poprawie warunków mieszkaniowych	25	21
8. Liczba osób – które motywowano do leczenia odwykowego	29	33
9. Motywowanie do podjęcia zatrudnienia, szkoleń zawodowych	54	49
10. Liczba osób, którym udzielono pomocy w załatwianiu spraw urzędowych	67	62
11. Liczba rodzin, z którymi podpisano kontrakty socjalne, liczba kontraktów	20	12
12. Prowadzenie pracy socjalnej z ofiarami oraz sprawcami przemocy – liczba środowisk	36	37

W ośrodku prowadzona była również grupowa praca socjalna. Asystent Rodziny prowadził grupę wsparcia dla kobiet przeżywających trudności w rodzinie. W spotkaniach uczestniczyły osoby zmagające się najczęściej z problemami opiekuńczo-wychowawczymi lub przemocą domową.

W ramach grupy odbywały się spotkania ze specjalistami oraz wymiana doświadczeń. W 2022 r. przygotowano się 10 spotkań moderowanych przez pracownika socjalnego oraz asystenta rodziny.

Grupa obejmowała 6 kobiet.

Poza pracą socjalną, wywiadami przygotowywanymi do potrzeb pomocy społecznej, ustalaniem uprawnień do zasiłków i świadczeń z pomocy społecznej zadaniem pracowników socjalnych jest:

- przeprowadzanie wywiadów środowiskowych do potrzeb świadczeń dla opiekunów osób niepełnosprawnych,
- przeprowadzanie wywiadów w rodzinach dzieci przebywających w opiece zastępczej na potrzeby PCPR-ów i sądów,
- prowadzenie spraw związanych z Kartą Dużej Rodziny i Wielkopolską Kartą Rodziny,
- koordynacja pracy interdyscyplinarnej w ramach procedury „Niebieskie Karty”,
- wydawanie i organizowanie pomocy żywnościowej w ramach Programu POPŻ (Banki Żywności),
- realizacja zasiłków i stypendiów szkolnych,
- ustalanie uprawnień do bezpłatnych świadczeń zdrowotnych,
- prowadzenie spraw organizacyjnych dotyczących usług opiekuńczych, rozliczanie płatności,
- prowadzenie spraw administracyjnych w Ośrodku (wypłata wynagrodzeń, prowadzenie składnicy akt, koordynacja w zakresie ochrony danych osobowych)
- w roku 2022 pracownicy socjalni realizowali jednorazowe świadczenia dla obywateli Ukrainy, przebywających w Polsce w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy a także włączeni zostali do realizacji zadań wynikających z realizacją dodatków węglowych oraz dodatków na pozostałe źródła ciepła.

Tabela 2. Charakterystyka rodzin objętych pomocą społeczną.

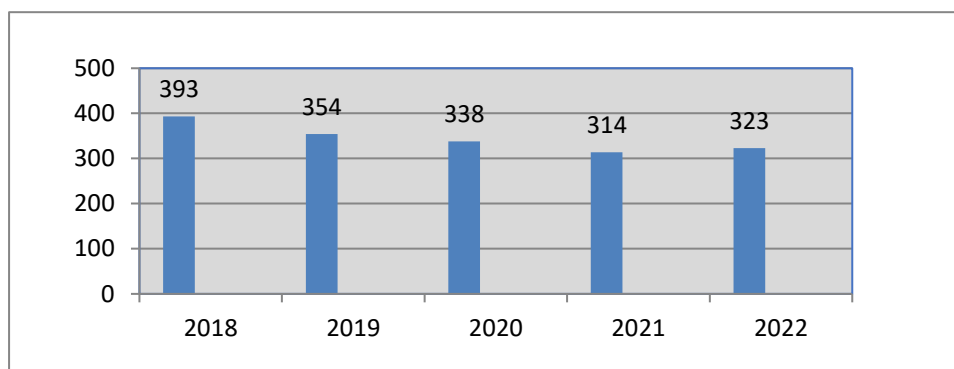
Typ rodziny	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Rodziny ogółem	355	367	380
Gospodarstwa jednoosobowe	200	207	213
Rodziny z dziećmi	123	117	117
w tym rodziny wielodzietne	40	34	38
Rodziny niepełne	60	48	46
Rodziny emerytów i rencistów	140	127	95

Tabela 3. Powody udzielenia pomocy społecznej (finansowej lub rzeczowej).

Powód trudnej sytuacji życiowej	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
długotrwała lub ciężka choroba	183	189	175
Ubóstwo	129	127	131
niepełnosprawność	119	118	116
potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietności	47	44	35
bezrobocie	41	41	44
bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych	24	26	14
alkoholizm	14	18	23

Od roku 2018 obserwowaliśmy trend obniżania się liczby gospodarstw domowych, korzystających z zasiłków i pomocy materialnej, tendencja ta zmieniła się w roku 2022 i liczba rodzin delikatnie wzrosła. Nadal jest niższa niż w roku 2020. Poniższy wykres obrazuje w jaki sposób zmienia się liczba środowisk objętych pomocą finansową lub rzeczową tutaj. Ośrodka.

Wykres 1. Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy finansowej i rzeczowej w latach 2017-2021.

Z pomocy społecznej w 2022 r. skorzystało o 13 rodzin i osób samotnych więcej niż w roku 2021. Tutaj. Ośrodek przewidywał wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej w związku z pandemią koronawirusa w minionym okresie a także wysoką inflacją. W ocenie pracowników wskaźnik wzrostu jest niższy od spodziewanego.

Zestawienie rodzajów gospodarstw domowych pokazuje, że najczęściej z pomocy społecznej korzystają osoby samodzielnie gospodarujące, jest to 56,1% korzystających, drugą grupą są rodziny z dziećmi – 30,8% gospodarstw domowych, pozostałe 13,1% to rodziny składające się z dwóch lub więcej osób dorosłych. W ogólnej liczbie środowisk/rodzin 25% to rodziny w skład których wchodzi emeryci lub renciści.

Delikatny wzrost liczby środowisk objętych pomocą to wzrost wsparcia dla gospodarstw jednoosobowych oraz rodzin wielodzietnych. W pozostałych monitorowanych kategoriach środowisk zaobserwowano spadek liczby korzystających. Największy spadek liczby korzystających spośród rodzin o określonym charakterze zauważono w rodzinach emerytów i rencistów – spadek o 32 rodziny.

W 2022 r. kryterium dochodowe dla osoby prowadzącej jednoosobowe gospodarstwo domowe wynosiło 776 zł i 600 zł dla osoby w rodzinie. W Gminie Śmigiel, z pomocy społecznej w związku z osiągnięciem dochodów poniżej ww. kryterium korzystało 131 rodzin. Liczba ta jest prawie taka sama jak w latach ubiegłych, pomimo trudnej sytuacji zewnętrznej spowodowanej pandemią i inflacją. Skrajne ubóstwo zanotowano w 34,5% środowisk korzystających z pomocy społecznej.

Badając pod kątem głównych przyczyn udzielenia pomocy najczęstszą przyczyną udzielenia wsparcia nadal jest długotrwała choroba, która jest powodem udzielenia pomocy w 46 % rodzin, następnie ubóstwo – 34,47% oraz niepełnosprawność – w 30,5% rodzin lub gospodarstw jednoosobowych. Niezmiennie – skrajnie niskie dochody, długotrwała choroba a także niepełnosprawność są głównymi powodami korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej.

W stosunku do lat ubiegłych zauważalnie obniża się liczba osób objętych pomocą z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności a także problemów opiekuńczo-wychowawczych. Dostrzegamy, że rodziny z dziećmi mają możliwość korzystania z innych systemów zabezpieczenia społecznego i rzadziej wnioskuje o pomoc społeczną.

Świadczenia z pomocy społecznej

Tabela 4. Zasiłki stałe.

Dane	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Liczba osób	57	52	55
Kwota w zł	287.954	259.490	300.939

Na przestrzeni ostatnich lat liczba osób pobierających zasiłki stałe jest na podobnym poziomie. Korzystający to osoby całkowicie niezdolne do pracy, czyli osoby ze znaczną lub umiarkowaną niepełnosprawnością oraz w wieku emerytalnym, spełniający kryterium dochodowe. Średnia wysokość jednego świadczenia wynosiła ok. 534 zł miesięcznie, średnio osoba otrzymywała świadczenie przez 10,25 miesiąca. Wzrost wydatków na świadczenia wynikał głównie ze wzrostu maksymalnej kwoty zasiłku stałego. Spośród ww. osób około 70% korzystało także z innych świadczeń pomocy społecznej.

Tabela 5. Składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Dane	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Liczba osób	53	46	43
Kwota w zł	23.461	21.187	23.370

Składki opłacane są osobom, które mają uprawnienia do zasiłku stałego i nie są ubezpieczone z innych tytułów. Liczba osób w porównaniu do lat ubiegłych obniżyła się, pomimo wzrostu liczby uprawnionych do zasiłków stałych. Wzrost kwoty przeznaczonej na ubezpieczenie wynika ze wzrostu maksymalnych stawek zasiłku stałego.

Tabela 6. Zasiłki okresowe.

Dane	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Liczba rodzin	66	72	57
Liczba świadczeń	310	321	271
Kwota	130.600	137.146	145.227
w tym wkład Gminy	26.898	33.146	30.227
w tym wkład Wojewody	103.702	104.000	115.000
Średnia wysokość zasiłku okresowego	421	427	536
Średnia liczba miesięcy pobierania zasiłku	4,7	4,5	4,8
Kwota zasiłku na rodzinę	1.979 zł	1.905 zł	2.548 zł

Zasiłek ten jest przyznawany rodzinom o dochodach poniżej kryterium dochodowego. Zasady jego przyznawania wyznaczają kwotę świadczeń oraz krąg osób uprawnionych.

Zasiłki okresowe są najbardziej potrzebną formą pomocy, w sytuacji kryzysowej dają poczucie stabilności i pomagają zaplanować przyszłość. W niektórych rodzinach mimo kryterium dochodowego pozwalającego na objęcie pomocą w tej formie zasiłek nie był przyznawany, gdyż długotrwałe korzystanie z pomocy obniża aktywność w samodzielnym rozwiązywaniu problemów życiowych.

Ponadto sztywne kryterium dochodowe oraz sposób ustalania kwoty zasiłku uniemożliwiają wsparcie na pożądanym poziomie.

Liczba rodzin korzystających z zasiłków okresowych w porównaniu z rokiem 2021 obniżyła się o przeszło 20%. Przy jednoczesnym wzroście dotacji umożliwiło to zwiększenie wysokości zasiłków. W roku 2022, w porównaniu do lat wcześniejszych, rodziny przez dłuższy okres korzystały z tego rodzaju wsparcia. Przełożyło się to znacząco na większe wsparcie dla rodziny przypadające na pełen rok.

Tabela 7. Zasiłki celowe.

Dane	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Liczba rodzin	232	226	203
w tym specjalne dla rodzin przekraczających kryterium	129	130	110
w tym zasiłki celowe z programu dożywiania	130	114	99
Kwota	291.032 zł	310.279 zł	287.619
W tym specjalne, dla rodzin przekraczających kryterium	86.145 zł	98.342 zł	75.822
W tym zasiłki celowe z programu pomoc państwa w zakresie dożywiania	139.730 zł	144.319 zł	151.678
Średnia wysokość pomocy dla jednej rodziny – zas. celowy specjalne (gdy wyższe dochody)	668 zł	756 zł	689 zł
Średnia wysokość pomocy dla rodzin otrzymujących zasiłki celowe (wszystkie rodzaje celowych)	1.254 zł	1.373 zł	1.417 zł

Najczęściej w trudnych sytuacjach w rodzinie przyznawane są zasiłki celowe. W większości rodzin zasiłki te są przyznawane pomimo przekroczenia kryterium dochodowego .

W 2022 r. utrzymała się tendencja obniżania się liczby rodzin korzystających z zasiłków celowych. W roku 2022 w porównaniu z rokiem 2021 liczba rodzin korzystających z zasiłków celowych była mniejsza o 23 środowiska tj. o 10,2%.

Odsetek środowisk objętych wsparciem, pomimo przekroczenia ustawowych kryteriów dochodowych jest znaczący i wynosił 54%. W ocenie Ośrodka świadczy to o wąskim przedziale dochodowym, uprawniającym do świadczeń z pomocy społecznej. W środowiskach tych ustalono, że udzielenie świadczeń z pomocy społecznej jest konieczne pomimo przekroczenia limitu dochodów.

Systematycznie rosną wydatki na zasiłki celowe w zakresie dożywiania, finansowane w niemal 80% ze środków zewnętrznych. Wydatki na zasiłki celowe ze środków gminnych zostały obniżone, w ślad za niższą liczbą osób korzystających.

W 2022 r. przeciętna wysokość świadczeń na rodzinę zwiększyła się niewiele bo o 3,2% i wynosiła średnio 1.417 zł na rok.

Zasiłki celowe to świadczenia na pokrycie kosztów zabezpieczenia określonej we wniosku potrzeby. Najczęściej są to zasiłki na żywność, opłaty mieszkaniowe, leki i leczenie. W roku 2022 Ośrodek realizował mniej świadczeń na opłacanie kosztów opatu, wydatki te mieszkańcy pokrywali z zasiłków węglowych oraz innych związanych z dopłatami do ogrzewania.

Tabela 8. Schronienie.

Dane	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Liczba osób	4	5	6
Kwota	6.035 zł	30.356 zł	7.039 zł

Wydatki dotyczą pokrywania kosztów pobytu w Noclegowniach oraz Schroniskach dla bezdomnych. Dodatkowo Gmina Śmigiel ponosiła koszty związane ze zleceniem zadania udzielania schronienia Miastu Leszno - w kwocie 10.220 zł.

Znaczący spadek wydatków na schronienie, w porównaniu z rokiem 2021 wynika z pobytu w 2021 r. bezdomnego mieszkańca, ostatnio zameldowanego na pobyt stały w naszej gminie, w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, po wypadku komunikacyjnym.

W roku 2022 kontynuowano realizację porozumienia z Miastem Leszno na udzielanie schronienia bezdomnym z Gminy Śmigiel.

Spśród osób korzystających w 2022 r. ze schronienia:

- dwie osoby otrzymały przydział na lokal socjalny z Gminy Śmigiel i wyszły z bezdomności,
- dwie osoby nadal przebywają w schronisku w Lesznie
- jeden Pan pomieszkuje u znajomej w Lesznie
- jedna osoba opuściła schronisko w Poznaniu i Ośrodek nie zna jej sytuacji.

Tabela 9. Usługi opiekuńcze.

Dane	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Liczba osób	94	74	97
w tym z programu Opieka 75+	31	30	29
Liczba świadczeń	19.496	18 070	17.528
w tym z Programu Opieka 75+	6.655	6.754	6.960
Kwota	693.667	697.141	726.682
rzeczywista cena jednej godziny usługi opiekuńczej	35,58 zł	38,58 zł	41,46 zł
Wpłaty świadczeniobiorców – zwroty kosztów	97.374	108.216	130.291
Środki Programu Opieka 75+	73.899	80.854	88.773
Koszty gminy (koszty-zwroty)	522.394	508.071	507.618

W roku 2022 stwierdzono zmniejszenie liczby zrealizowanych usług opiekuńczych, przy jednoczesnym wzroście liczby osób objętych usługami. Obecnie więcej osób korzysta z usług w wymiarze niższym niż 2 godziny dziennie, np. w wybrane dni tygodnia lub po 1 godzinie dziennie. Ośrodek odpowiada na oczekiwania mieszkańców, którzy przy wzroście stawek za usługi nie występują o dodatkowe godziny. W 2022 r. nie wydano żadnej decyzji odmownej dla osób występujących o zwiększenie zakresu usług. W 2021 r. średnio za jedną zrealizowaną godzinę usług (z uwzględnieniem godzin usług zwolnionych z odpłatności) wnoszono opłatę w wys. 5,99 zł., w roku 2022 – 7,43 zł.

Koszty usług są kalkulowane na podstawie wydatków, które jednoznacznie można przypisać do usług opiekuńczych oraz części pozostałych kosztów administracyjnych Ośrodka, związanych z funkcjonowaniem. Wskaźnik ustalono proporcjonalnie do wydanych decyzji w sprawie usług opiekuńczych i decyzji dotyczących pomocy społecznej ogółem.

Zadanie jest realizowane w sekcji usług opiekuńczych. W ciągu 2022 r. zatrudniliśmy 9 opiekunek domowych, dodatkowo w trakcie roku, w różnym wymiarze godzinowym zatrudniliśmy w sekcji trzy osoby na umowę zlecenie. Koordynacją usług zajmuje się wyznaczony pracownik socjalny, ustalający uprawnienia do ww. świadczeń.

Podopieczni najczęściej korzystają z pomocy w wymiarze 2 godz. dziennie. Osoby samotne, wymagające szczególnej opieki mają pomoc także w niedziele i święta. W celu obniżenia kosztów Gminy przystąpiliśmy do Programu Opieka 75+, który dofinansowuje do 50% kosztów usług opiekuńczych określonym w programie świadczeniobiorcom.

Wszystkie należne wpłaty z tytułu odpłatności za usługi za rok 2022 zostały uregulowane.

Tabela 10. Dożywianie

Dane		Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Liczba osób korzystających z pomocy w formie posiłku		110	59	79
Liczba rodzin korzystających z pomocy w formie zasiłku		130	114	99
Liczba rodzin korzystających z pomocy w formie świadczeń rzeczowych – zakupionej żywności		26	27	25
Ogółem koszt dożywiania		200.822 zł	189.857 zł	213.166 zł
z tego	środkami Wojewody	122.758 zł	125.042 zł	155.461 zł
	środkami Gminy	78.064 zł	64.815 zł	59.427 zł
Koszt posiłków		58.397 zł	43.190 zł	56.558
Kwota zasiłków oraz świadczeń rzeczowych z programu dożywiania (podana także w opisie zasiłków celowych)		139.730 zł	144.319 zł	155.014 zł
Kwota zasiłków i świadczeń rzeczowych na rodzinę		1.075 zł	1.266 zł	1.566 zł

Pandemia koronawirusa wpłynęła na zmiany w sposobie realizacji programu dożywiania. Ze względu na nauczanie zdalne wiele dzieci odzwyczaiło się od posiłków w szkole i pomimo uprawnień rodzice nie wnioskują ponownie o tę formę pomocy. W ogólnej liczbie 79 osób korzystających z posiłków – 9 osób to osoby dorosłe, którym zakupywane są posiłki w restauracji.

Liczba osób korzystających z pomocy w formie zasiłków na dożywianie obniżyła się – o 13,2%.

W 2022 r. wszystkie osoby zgłaszające potrzebę dożywiania, które spełniały odpowiednie kryteria otrzymały pomoc. Pomocą w zakresie dożywiania objęto 124 gospodarstwa domowe. Kwota wydatków na dożywianie wzrosła o 12,3%.

W ramach dożywiania 13 dzieci korzystało z Gminnego programu osłonowego, który zakłada udzielenie posiłku przez Dyrektora Szkoły, bez wywiadu i decyzji administracyjnej. W roku 2021 pomocą na tych zasadach objęto 5 dzieci.

Dodatkowo Ośrodek dożywiał dzieci, które przybyły z terytorium Ukrainy. W pierwszych dniach po przybyciu, ze środków własnych, zanim osoby uzyskały PESEL objęto pomocą 41 dzieci, wartość zrealizowanych świadczeń wynosiła 1.594 zł.

Ze środków Funduszu pomocy obywatelom Ukrainy dożywianych było 60 dzieci – wartość udzielonej pomocy wynosiła - 12.875 zł.

Tabela 11. Domy Pomocy Społecznej.

Dane	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Liczba osób	12	13	14
Kwota	351.620 zł	398.042 zł	460.012

W 2022 r. w domach pomocy społecznej przebywało 14 osób. W roku 2022 w DPS umieszczono dwie nowe osoby, jedna osoba zmarła.

Ośrodek czyni starania, aby zakres i poziom usług opiekuńczych był wystarczający dla osób niesamodzielnych, aby osoby te mogły pozostać jak najdłużej w swoim środowisku zamieszkania.

W związku z zamieszkaniem w DPS podpisaliśmy 4 umowy z członkami rodzin zobowiązanymi do wnoszenia opłaty za DPS. Wobec 20 członków rodzin prowadzono postępowania w sprawie ustalenia zobowiązań do partycypacji w kosztach utrzymania.

Pomoc materialna dla uczniów

Pomocą objęto 47 uczniów (w roku 2020 – 91 uczniów, w roku 2021 – 63 uczniów), zrealizowano 185 świadczeń, rok wcześniej 221 świadczeń. W roku 2022 r. nie wypłacono zasiłków szkolnych, podobnie jak w roku 2021. Liczba korzystających obniżyła się o 25,4%.

Łączna wartość udzielonej pomocy wynosiła 35.777 zł, rok wcześniej 44.314 zł i obniżyła się o 19,3%.

Wszystkie osoby spełniające kryterium otrzymały pomoc w maksymalnym wymiarze.

Ze względu na potrzebę ograniczania kontaktów osobistych, w pierwszym półroczu 2022 r. stypendia przyznano w formie pieniężnej, rodzice zostali zwolnieni z konieczności przedkładania faktur i innych dowodów realizacji świadczeń.

Średnio na ucznia w 2022 r. przeznaczono stypendium w kwocie 761 zł, rok wcześniej - 703 zł, kwota ta jest znaczącym wkładem w pokrywanie wydatków związanych z nauką dzieci w szkole.

Pomoc kierowana była dla rodzin, których dochody nie przekraczały kwoty 600 zł na osobę w rodzinie. Do dochodu nie wliczało się świadczeń 500+. Obserwujemy stały spadek liczby rodzin korzystających z pomocy w formie stypendiów.

Pomoc dla obywateli Ukrainy, realizowana ze środków Funduszu pomocy.

Dożywianie dzieci w szkołach – pomoc otrzymało 60 dzieci, wartość zrealizowanych świadczeń wynosiła 12.875 zł. Dodatkowo Gmina Śmigiel, ze środków własnych, do czasu uzyskania PESEL sfinansowała posiłki dla 41 dzieci o wartości 1.594 zł.

Stypendia szkolne – pomoc dla uczniów przyznano 31 dzieciom, o wartości 15.880 zł.

Pomoc psychologiczna – 1 osoba – 294 zł

Jednorazowe świadczenia dla obywateli Ukrainy, 300 zł na osobę - 417 świadczeń - 125.100 zł

Świadczenia rodzinne dla obywateli Ukrainy - 56 wniosków

Zrealizowano – 365 świadczeń – zasiłki rodzinne oraz dodatki, w kwocie 51.954 zł, świadczenia opiekuńcze – 16 świadczeń o wartości 18.679 zł.

Składki zdrowotne oraz społeczne, realizowane dla osób pobierających świadczenia opiekuńcze – 1 osoba – 5.417 zł.

Świadczenia zabezpieczenia społecznego.

Świadczenia zabezpieczenia społecznego to świadczenia polityki społecznej państwa mające na celu wspieranie osób w określonych sytuacjach życiowych. Ustalenie uprawnień do świadczeń najczęściej nie wymaga przeprowadzenia wywiadów środowiskowych. Pracownicy ustalają rozstrzygnięcie na podstawie prowadzonych postępowań administracyjnych, po zebraniu odpowiednich dokumentów oraz ich weryfikacji.

Poniższe świadczenia zabezpieczenia społecznego realizowane są ze środków budżetu państwa.

W sekcji zatrudnionych było czterech pracowników, dodatkowo zadania wykonywał inspektor oraz osoby zatrudnione na umowę zlecenie.

Świadczenia rodzinne.

Poniższa tabela prezentuje wydatki na świadczenia rodzinne oraz opiekuńcze związane z niepełnosprawnością, a także dane liczbowe określające ilość przyznawanych świadczeń.

Tabela 12. Świadczenia rodzinne.

Dane	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Liczba zasiłków rodzinnych oraz dodatków do zasiłków rodzinnych	22.862	19.664	17.344
Kwota	2.502.174 zł	2.170.625 zł	1.889.855 zł
Liczba zasiłków pielęgnacyjnych	7.710	7.744	7.683
Kwota	1.663.184 zł	1.671.464 zł	1.656.978 zł

Liczba świadczeń pielęgnacyjnych	1.691	1.802	1.967
Kwota	2.982.961	3.441.553 zł	4.040.276 zł
Liczba specjalnych zasiłków opiekuńczych	57	25	37
Kwota	34.036 zł	15.500 zł	22.420 zł
Liczba zasiłków dla opiekuna	99	62	47
Kwota	61.380 zł	38.329 zł	29.036 zł
Liczba świadczeń z ustawy „Za Życiem”	2	3	4
Kwota	8.000 zł	12.000 zł	16.000 zł
Liczba świadczeń rodzicielskich	542	435	383
Kwota	501.279 zł	388.716 zł	349.561 zł
Liczba zapomóg z tyt. urodzenia dziecka tzw. becikowe	148	142	84
Kwota zapomóg	148.000 zł	142.000 zł	84.000 zł
Liczba składek emerytalno – rentowych	918	1.237	1.373
Kwota	535.540 zł	596.830 zł	712.259 zł
Liczba składek zdrowotnych	478	629	594
Składki na bezp. zdrowotne	99.992 zł	108.616 zł	110.685 zł

W obliczu wydatków na świadczenia wychowawcze, realizacja świadczeń rodzinnych nie jest już tak istotnym źródłem utrzymania rodzin z dziećmi.

Sytuacja związana z pandemią koronawirusa oraz trudną sytuacją gospodarczą nie spowodowała wzrostu liczby osób, które nabyły uprawnienia do świadczeń uzależnionych od dochodów, nie zahamowała także tendencji spadkowej. Liczba świadczeń rodzinnych kolejny już rok obniżyła się – o 11,8 %, a wydatki na te świadczenia o 12,9%. Jest to tendencja kilkuletnia.

Analiza danych potwierdza spadek urodzeń, zanotowano aż 40,85% mniej uprawnionych do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka.

W 2022 r. wzrosła natomiast, po raz kolejny, liczba osób uprawnionych do świadczeń pielęgnacyjnych, są to świadczenia wypłacane osobom najbliższym, którzy rezygnują z zatrudnienia w związku z opieką nad niepełnosprawnym członkiem rodziny.

Liczba rodzin otrzymujących różnego rodzaju świadczenia zabezpieczenia społecznego o charakterze świadczeń rodzinnych i opiekuńczych wynosiła na koniec roku – 1.006, podczas gdy na koniec 2021 – 1.089, na koniec 2020 – 1.135, w tym zasiłki rodzinne, zależne od dochodu pobierało 358 rodzin, na koniec 2021 r. - 417 rodzin, na koniec 2020 r. - 490 rodzin. Najczęściej zasiłek rodzinny był pobierany na dwoje dzieci – 177 rodzin, na jedno dziecko – 82 rodziny i na troje i więcej – 99 rodzin.

Pomoc osobom uprawnionym do alimentów

Poniższa tabela prezentuje zakres pomocy osobom uprawnionym do alimentów na przestrzeni lat.

Tabela 13. Świadczenia dla osób uprawnionych do alimentów, dla których egzekucja jest bezskuteczna.

Dane	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Liczba świadczeń z funduszu alimentacyjnego	880	770	907
Kwota	383.880,00	368.713,00	399.801,00
Liczba osób uprawnionych do świadczeń z funduszu alimentacyjnego	65 – osoby którym wydano decyzje	78- osoby którym wydano decyzje	61- osób, którym wydano decyzje
	101 – osoby uprawnione	93- osoby uprawnione	90- osób uprawnionych
Liczba dłużników alimentacyjnych	65 – w gminie	65- w gminie	56-w gminie
	107 – poza gminą	102- poza gminą	103-poza gminą

W roku 2022 świadczenia z funduszu alimentacyjnego realizowane były w 61 rodzinach dla 90 dzieci oraz dorosłych osób uprawnionych, dla których egzekucja alimentów okazała się bezskuteczna. Wysokość świadczenia dla jednej osoby uprawnionej (najczęściej jest to dziecko) wynosiła średnio 441 zł na miesiąc, gdzie średnia wysokość świadczenia w 2021 r. wynosiła – 478 zł.

W 2022 r. Ośrodek zrealizował świadczenia z funduszu alimentacyjnego na kwotę 399.801,19 zł – z dotacji Wojewody, na rzecz gminy odzyskano kwotę 50.172,03 zł, na rzecz budżetu państwa – 75.258,04 zł tj. w sumie 125.430,07 zł, tj. 31,37 %. Dodatkowo odsetki wynosiły 117.580,39 zł, co razem daje kwotę 243.010,46 zł. - tj. 60,78%.

Na koniec grudnia 2022 r. stan zaległości z tyt. wypłaconych świadczeń o charakterze alimentacyjnym wraz z odsetkami wynosi 5.657.396,45 zł.

W 2022 r. Ośrodek podejmował niżej wymienione działania wobec dłużników alimentacyjnych, mające na celu zwiększenie ściągłości wypłaconych świadczeń:

- w 60 sprawach złożono na Policję zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa niealimentacji,
- złożono do Prokuratury 7 wniosków o ściganie za przestępstwo niealimentacji,
- wydano 6 decyzji uznających dłużników za uchylających się od zobowiązań alimentacyjnych,
- złożono 3 wnioski do Starostwa Powiatowego o zatrzymanie prawa jazdy.

Świadczenia wychowawcze tzw. 500+

Począwszy od czerwca 2022 r. świadczenia realizowane są przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych – wyjątkiem są świadczenia wypłacane w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (te Ośrodek realizuje nadal).

Poniższa tabela prezentuje dane o liczbie osób objętych pomocą oraz wydatkach na świadczenia na przestrzeni lat.

Tabela 14. Świadczenia wychowawcze.

Dane	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Liczba świadczeń wychowawczych	41.840	42.076	17.513
Kwota	20.820.755 zł	20.948.082 zł	8.725.078 zł

Efektom realizacji zadania w 2022 r. było objęcie systemowym wsparciem 2.076 rodziców lub opiekunów w wychowaniu 3.399 dzieci. Dla porównania w 2021 r. takim samym wsparciem objęto 2.365 rodzin dla 3.532 dzieci.

W roku 2022 r. wszystkie świadczenia były wypłacone w formie pieniężnej.

Dodatki do źródeł energii i ciepła

Począwszy od stycznia 2022 r. Ośrodek realizował szereg dodatków, których celem było pomoc gospodarstwom domowym w związku ze wzrostem cen energii oraz ogrzewania.

Tabela 15. Dodatki do źródeł energii i ciepła

Nazwa dodatku	Liczba wniosków	Liczba zrealizowanych świadczeń	Wartość zrealizowanych świadczeń
Dodatek osłonowy	2.693	2.527	1.832.292,20
Dodatek węglowy	4.941	3.787	11.361.000,00
Dodatek dla gospodarstw domowych (pozostałe źródła ciepła)	284	260	398.000,00
Dodatek elektryczny	27	0	Realizacja w kwietniu 2023 r.

Realizacja zadań z zakresu Programu „Czyste powietrze”

Ośrodek prowadzi postępowania administracyjne w celu ustalenia uprawnień do korzystania z dotacji w ramach programu „Czyste powietrze”. W roku 2022 w wyniku prowadzonych postępowań wydano 105 zaświadczeń. Dla porównania w 2021 r. wydano 127 zaświadczeń.

Finansowanie Ośrodka Pomocy Społecznej

Tabela 16. Podział ze względu na źródła finansowania.

Dane	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Ogółem koszty	34.255.562 zł	34.045.163 zł	36.470.056 zł
Z budżetu gminy	2.634.867 zł	2.810.197 zł	3.082.250 zł
Dotacje zewnętrzne	31.620.695 zł	31.234.966 zł	33.387.806 zł

Tabela 17. Utrzymanie Ośrodka i świadczenia.

Dane	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Ogółem koszty	34.255.562 zł	34.045.163 zł	36.470.056 zł
Świadczenia	31.750.912 zł	31.283.385 zł	33.617.994 zł
koszty zatrudnienia, w tym um. cywilnoprawne	2.167.307 zł	2.359.338 zł	2 461 869 zł
pozostałe koszty funkcjonowania i zakupu usług	337.343 zł	402.440 zł	390 193 zł

Na koszty świadczeń składają się koszty zasiłków, świadczeń w formie niepieniężnej np. posiłki, koszty domów pomocy społecznej, utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych, składek na ubezpieczenie klientów Ośrodka, porady prawne i psychologiczne. W kosztach zatrudnienia wliczone są też koszty zatrudnienia opiekunek domowych.

Z analizy wynika, że wydatki Gminy na pomoc społeczną w stosunku do roku 2021 wzrosły o 7,12%. Wkład Gminy Śmigiel w funkcjonowanie zadań pomocy społecznej wzrósł o 9,68%.

Z monitorowanych wskaźników, zaobserwowano spadek wydatków jedynie w zakresie kosztów funkcjonowania Ośrodka innych niż zatrudnienie.

Inne działania wspierające podopiecznych Ośrodka oraz rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym.

1. Wspieranie rodzin – ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Informacja o działaniach Ośrodka w ramach realizacji Programu Wspierania Rodzin z Gminy Śmigiel na lata 2022-2024

Głównym celem Programu jest pomoc dla rodzin zamieszkujących na terenie Gminy Śmigiel w stwarzaniu optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo – wychowawczych.

Cele szczegółowe to:

- podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny, wspieranie rodzin w zapewnieniu podstawowych potrzeb bytowych,
- wspieranie rodzin niewydolnych wychowawczo w celu przywrócenia prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie,
- w rodzinach z deficytami w zakresie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych podejmowanie działań w celu pozostawienia dzieci i młodzieży w środowisku rodzinnym,
- zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności koniecznych usług i wsparcia socjalnego,
- podejmowanie działań koordynujących wobec podmiotów zajmujących się rodzinami dysfunkcyjnymi,
- doskonalenie kadry zaangażowanej do pracy na rzecz rodziny,
- współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi na rzecz dziecka i rodziny,
- wsparcie w rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziców,

- pomoc rodzinom w organizowaniu dzieciom czasu wolnego,
- podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

Program zakłada realizację niżej wymienionych zadań przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Śmiglu:

1. Pomoc i wsparcie Asystenta Rodziny. Wsparcie Interdyscyplinarne.

W pracy z rodziną ważna jest profilaktyka. Zakłada się zatem kluczową rolę asystenta rodziny. Gmina Śmigiel zatrudnia jednego asystenta rodziny na umowę o pracę i dodatkowo osobę na umowę zlecenie.

W roku 2022 asystenci rodziny współpracowali z 18 rodzinami, w których wychowywanych było 47 dzieci. Na zlecenie sądu rodzinnego asystenci współpracują z 7 rodzinami, w pozostałych przypadkach dobrowolnie, na wniosek pracownika socjalnego. W roku 2022 przydzielono asystenta 6 nowym rodzinom, zakończono współpracę z 3 rodzinami. W 2021 r. asystenci współpracowali również z 18 rodzinami.

Asystenci, zgodnie z przepisami prawa, podejmują niżej wymienione prace:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej,
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych,
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych,
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi,
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin,
- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej,
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych, prowadzenie zajęć grupowych,
- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych,
- 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin,
- 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci,
- 14) realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem",
- 15) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną,
- 16) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku,
- 17) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
- 18) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach,
- 19) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,

20) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

2. Poradnictwo specjalistyczne

Praca z rodziną może być prowadzona w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, prawnego), treningu umiejętności wychowawczych dla rodziców, psychoedukacji, mediacji. Narzędziem wzmocnienia rodziny może być również doradztwo w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, dbałości o higienę osobistą i otoczenie, prowadzone w szczególności przez asystenta rodziny a także w ramach grupy wsparcia.

Powyższe poradnictwo specjalistyczne jest prowadzone w Gminnym Punkcie Wsparcia Rodziny:

- psycholodzy – w 2022 r. zrealizowano 139 godzin poradnictwa i pomocy psychologicznej, w 2021 r. – 121 godzin
- radca prawny – w 2022 r. – zrealizowano – 67 godzin, w 2021 r. – 54,5 godz.
- dyżury pełni Asystent rodziny – 5 godzin w tygodniu

3. Praca socjalna i świadczenia socjalne.

W ramach realizacji programu pracownicy socjalni są zobowiązani do opracowywania i realizacji szczegółowych planów pracy socjalnej oraz ustalenia niezbędnych świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w rodzinach w których występuje zagrożenie ograniczenia władzy rodzicielskiej.

Grupowa praca socjalna prowadzona jest dodatkowo w grupie wsparcia dla rodziców, głównie kobiet, przeżywających trudności w rodzinie, pod opieką pracownika socjalnego oraz asystenta rodziny. W 2022 r. z odbyło się dziesięć spotkań, w których uczestniczyło 6 kobiet.

1) W 33 rodzinach prowadzono pracę socjalną pod kątem problemów opiekuńczo-wychowawczych. Dla ośmiu rodzin złożono powiadomienia do sądu lub prokuratury w sprawach dzieci, z wnioskiem o wgląd w sytuację rodziny lub rozpoznanie sprawy o przestępstwo.

2) W 2022 roku z terenu Gminy Śmigiel nie skierowano żadnego dziecka do rodziny zastępczej. Na koniec 2022 r. w pieczy zastępczej wychowywało się 18 dzieci.

3) W 2022 r. z pomocy społecznej korzystało 380 środowisk, w tym 117 rodzin z dziećmi, 46 rodziny niepełne i 38 rodzin wielodzietnych.

4) Z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych z pomocy społecznej korzystało 14 rodzin.

5) W związku z przemocą w rodzinie prowadzono pracę socjalną w 23 rodzinach z dziećmi.

6) Rodziny w których podejmowano pracę w zakresie wsparcia w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych (33 rodziny) otrzymały nw. pomoc:

- o Zasiłki pieniężne oraz świadczenie rzeczowe – 67.237 zł
- o Posiłki – 9.032 zł

4. Partycypacja w kosztach umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu w pieczy zastępczej;
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;

- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w rodzinie zastępczej.

W roku 2022 Gmina ponosiła koszty związane z pobytem dzieci w pieczy zastępczej w kwocie 135.585,61 zł.

W roku 2022 w pieczy nie umieszczono nowych dzieci. Łącznie w 2022 r. finansowano koszty utrzymania 17 dzieci poza rodzinami biologicznymi.

2. Przeciwdziałanie przemocy – ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Program zakłada realizację niżej wymienionych zadań przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Śmiglu:

1. Skoordynowanie działań instytucji zajmujących się na terenie Gminy Śmigiel, zjawiskiem przemocy w rodzinie poprzez pracę Zespołu Interdyscyplinarnego.
  - Koordynacja działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowana jest poprzez Zespół interdyscyplinarny w Gminie Śmigiel ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny składa się z pracowników pomocy społecznej, członka Komisji ds. rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli oświaty, policji, pielęgniarki, kuratora zawodowego oraz prokuratora. Gmina Śmigiel zawarła stosowne porozumienia o współpracy z Komendą Powiatową Policja w Kościanie, Sądem Rejonowym w Kościanie, Prokuraturą Rejonową, Ośrodkiem Opieki Środowiskowo-Rodzinnej *DOM*, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Kościanie. Instytucją organizującą pracę Zespołu Interdyscyplinarnego jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Śmiglu.
  - W roku 2022 odbyły się cztery spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego. Na posiedzeniach Zespołu wypracowywano kierunki działań w celu realizacji zadań wynikających z programu, analizowano niektóre trudne sytuacje w rodzinach wymagające szczególnej wiedzy specjalistycznej, analizowano dane o zjawisku przemocy.
2. Podejmowanie działań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobom z rodzin, w których wystąpiła przemoc.
  - Zadanie realizowano poprzez pracę w ramach grup roboczych, które składają się z przedstawicieli odpowiednich instytucji. Grupy robocze objęły wsparciem 53 środowiska, w tym 33 środowiska, w których wszczęto postępowanie w roku 2022, odbyło się 95 posiedzeń grup roboczych. Dla każdej rodziny opracowywany został indywidualny plan pomocy.
  - Do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 37 formularzy „Niebieskie Karty”, w 33 przypadkach wszczęto procedurę NK, pozostałe to niebieskie karty sporządzone w rodzinach w których aktualnie prowadzono pracę.
  - Łącznie w 25 przypadkach zamknięto realizację procedury, w tym w 9 środowiskach ze względu na stwierdzenie braku zasadności podejmowanych działań, natomiast w 16 przypadkach zakończono procedurę w związku z ustaniem przemocy.
  - Złożono 6 powiadomień do sądu i 7 do prokuratury o stosowanie przemocy.
  - Przeprowadzono procedurę zapewnienia bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie natychmiastowym, podczas której jednej osobie, chwilowo przebywającej w naszej Gminie, odebrano dziecko i umieszczono je w rodzinie zastępczej.

- Każdej osobie dotkniętej problemem przemocy, w tym sprawcom przemocy zapewniono dostęp do bezpłatnej pomocy psychologicznej i prawnej udzielanej w Gminnym Punkcie Wsparcia Rodziny. W związku z przemocą w ramach specjalistycznego poradnictwa psychologicznego z pomocy skorzystało 8 osób, z poradnictwa prawnego skorzystały 4 osoby.
  - Świadczenia z pomocy społecznej, ze względu na przemoc domową realizowano w 3 rodzinach.
3. Podniesienie poziomu świadomości społecznej na temat problemu przemocy w rodzinie.
- W ramach kampanii informacyjnej przeprowadzono warsztaty pt. „Jak się możesz chronić. Skąd możesz czerpać siłę.” dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie dla uczniów szkół podstawowych.
  - Przeprowadzono konkurs w szkołach podstawowych z gminy Śmigiel pt. „Młodzi przeciwko przemocy w szkole i w domu”, w ramach którego uczestnicy przygotowali scenki sytuacyjne, audycje w szkolnym radiowęźle, konkurs fotograficzny, zorganizowano „dzień życzliwości”; przygotowano plakaty zgodne z tematyką i dokonano przemarszu przez miejscowość; przygotowano też tomik 97 wierszy nawiązujących do problemu przemocy.
  - Ośrodek przygotował materiały informacyjne na stronie internetowej Ośrodka.
4. Podnoszenie kompetencji osób zajmujących się zjawiskiem przemocy.
- Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w czerwcu 2022r. uczestniczyli w szkoleniu współfinansowanym przez Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie pn. „Zespół interdyscyplinarny – procedura Niebieskich Kart – studium przypadków”.
  - Ponadto pracownicy socjalni wchodzący w skład grup roboczych uczestniczyli w 2 spotkaniach superwizyjnych związanych z przeciwdziałaniem zjawisku przemocy w rodzinie.
5. Monitorowanie zjawiska przemocy na terenie gminy Śmigiel.
Na podstawie danych, które są w zasobach Zespołu Interdyscyplinarnego ustalono:

1) Liczba osób objętych pomocą grup roboczych

Tabela 18. Liczba osób objętych pomocą grup roboczych.

	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Ogółem liczba osób objętych pomocą	87	64	60
z tego liczba kobiet	32	24	41
z tego liczba mężczyzn	31	10	7
z tego liczba dzieci	24	30	12

- 2) Niebieskie Karty część A, które wpłynęły do Zespołu Interdyscyplinarnego i formy zgłaszanej przemocy

Tabela 19. Niebieskie Karty część A.

	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Liczba Niebieskich Kart część A,	23	54	37
przemoc psychiczna	19	34	37
przemoc fizyczna	15	22	25
przemoc ekonomiczna	3	0	0
przemoc seksualna	1	0	0
zaniedbanie	0	0	0
zgłaszana przemoc wobec dzieci	4	5	6
w tym przemoc fizyczna	3	4	3
w tym przemoc psychiczna	3	5	5

- 3) Procedura Niebieskie Karty

Tabela 20. Procedura Niebieskie Karty.

	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Liczba środowisk, w których prowadzono pracę w ramach grupy roboczej	38	56	53
Stwierdzenie braku zasadności działań	13	19	9
Ustanie przemocy	17	18	16

3. Opieka wytchnieniowa

W roku 2022 Gmina Śmigiel przystąpiła do programu „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2022. Zadania objęte programem były w pełni finansowane ze środków Funduszu Solidarnościowego na rok 2022.

Program zakłada wsparcie osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności lub innym, tożsamym ze znacznym stopniem np. z pierwszą grupą inwalidztwa a także dzieci z niepełnosprawnościami.

Program przewiduje świadczenie opieki dziennej lub całodobowej. Opieka dzienna realizowana była w formie usług opiekuńczych, w ramach opieki całodobowej skierowano osobę na pobyt okresowy w domu pomocy społecznej w Jarogniewicach, który również przystąpił do programu i tworzy odpowiednie miejsca do przyjmowania osób na czas opieki wytchnieniowej.

W ramach programu osoby mogły otrzymać nieodpłatnie maksymalnie 240 godzin usług dla jednej osoby lub 14 dni całodobowej opieki.

Pomoc otrzymało 10 opiekunów osób z niepełnosprawnościami, w tym 3 dzieci. Głównie realizowano pomoc w formie dziennej, zaledwie jedna osoba skorzystała z pomocy całodobowej, w niepełnym wymiarze – 7 dni, w DPS w Jarogniewicach. Pozostałym osobom udzielono 1.608 godz. usług.

Całkowity koszt programu wynosił 69.721 zł.

4. Korpus Wsparcia Seniorów

W 2022 r. Gmina Śmigiel przyjęła Gminny Program Osłony „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2022 i przystąpiła do ogólnopolskiego programu „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2022, finansowanego ze środków pochodzących z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19.

Celem programu było zapewnienie usługi wsparcia na rzecz seniorów w wieku 65 lat i więcej, którzy mają problemy z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzący samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkający z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia.

Od maja 2022 r. Gmina Śmigiel realizowała Moduł II Programu zwany „teleopieką” lub „opieką na odległość” który ma na celu poprawę bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych.

Uczestnicy programu otrzymali tzw. opaskę bezpieczeństwa, wyposażoną w przycisk bezpieczeństwa – sygnał SOS, detektor upadku, czujnik zdjęcia opaski, lokalizator GPS, funkcje umożliwiające komunikowanie się z centrum obsługi czy funkcje monitorujące podstawowe czynności życiowe. Ponadto w ramach programu sfinansowano usługę monitorowania bezpieczeństwa seniorów.

Pomocą objęto 28 osób. Całkowity koszt zadania wynosił 31.370 zł.

5. Projekt Tęcza

Klub Tęcza w ciągu roku skupiał 19 osób, z czego aktywnie uczęszczających na zajęcia było 14 seniorów. Zajęcia odbywały się średnio 19 godzin w tygodniu. Łącznie w 2022 r. wypracowano 665 godzin.

Uczestniczkom zapewniono opiekę animatorki Klubu, rehabilitację, zajęcia ruchowe na świeżym powietrzu, poczęstunek, zajęcia manualne, zajęcia umysłowe, zajęcia biblioteczne, zajęcia teatralne, występy teatralne, zajęcia kulinarne, zajęcia międzypokoleniowe z dziećmi z przedszkola, spotkania integracyjne z seniorami z zewnątrz, wycieczki, szkolenia, organizowano spotkania okolicznościowe, uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych i sportowych.

Usługi asystenckie realizowane były u czterech osób niepełnosprawnych, zrealizowano – 253 godziny asystentury. Zadaniem asystenta osób niepełnosprawnych jest pobudzanie ich aktywności w życiu społecznym i uczestnictwa w różnych wydarzeniach w ich społeczności lokalnej. Niektórym osobom asystent zapewnia jedyne towarzystwo poza osobami z najbliższej rodziny.

6. Prace społecznie użyteczne

Wraz z Zakładem Komunalnym organizowaliśmy prace społecznie użyteczne dla osób bezrobotnych, korzystających z pomocy społecznej. Prace zorganizowano dla 9 osób, przy pracach porządkowych na terenie gminy oraz jako asystentów dla opiekunów osób niepełnosprawnych. Koszt wypracowanych i wypłaconych świadczeń wynosił 22.679 zł, z tego kwota 15.806 zł stanowiła dofinansowanie PUP, wypracowano 2.424 godziny. Prace trwały w okresie od kwietnia do listopada 2022r.

7. Bank Żywności

Ośrodek Pomocy Społecznej w Śmiglu w 2022 kontynuował wydawanie żywności w związku z realizacją Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 - 2020 finansowanego ze źródeł Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD).

Z pomocy w formie żywności w 2022 roku skorzystało 55 rodzin, w których wsparciem objęto 101 osób – mieszkańców gminy Śmigiel. Koszt Ośrodka to przewóz żywności – 1.722 zł. Mieszkańcy Gminy otrzymali ok. 4.800 produktów żywnościowych, paczki żywnościowe zawierały podstawowe produkty takie jak makaron, ryż, mleko, olej, kasza, produkty mięsne, fasolka po bretońsku, mus jabłkowy, koncentrat i inne.

8. Karty Dużej Rodziny

Ośrodek realizował zadania związane z wydawaniem Kart Dużej Rodziny.

W 2022 r. przyjęto 238 wniosków o wydanie KDR. Zamówiono 470 Kart Dużej Rodziny.

W efekcie prowadzonego od 2014 r. programu - na koniec ubiegłego roku - liczba rodzin posiadających kartę wynosi 991 rodziny.

9. Punkt wydawania odzieży

W budynku Ośrodka Zdrowia prowadzony jest punkt wydawania odzieży, w którym nieodpłatnie pracuje wolontariuszka, do punktu pozyskujemy drobny sprzęt rehabilitacyjny oraz łóżka, które wypożyczamy.

10. Prawo do bezpłatnych świadczeń zdrowotnych

Ośrodek ustala uprawnienia do prawa do bezpłatnych świadczeń zdrowotnych, dla osób, które nie mają możliwości ubezpieczenia i spełniają kryterium dochodowe. W 2022 r. wydano 32 decyzje w tych sprawach.

11. Komisja mieszkaniowa

Pracownik Ośrodka uczestniczył w pracach Komisji mieszkaniowej, rozpatrującej wnioski o przydzielenie mieszkań z zasobów komunalnych oraz prawa do lokali socjalnych.

Istotne dla pomocy społecznej kierunki działań wymagające szczególnej uwagi w roku 2023

- zapewnienie rodzinom i osobom samotnym zabezpieczenia podstawowych potrzeb bytowych, ochrona tych osób przed marginalizacją społeczną, w szczególności w obliczu znaczącego wzrostu cen;
- podnoszenie poziomu i doskonalenie sprawności funkcjonowania pomocy społecznej poprzez stałe podnoszenie umiejętności i kompetencji kadry pomocy społecznej;
- wspieranie rodzin w pełnieniu ich podstawowych funkcji, głównie w zakresie realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- wspieranie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczych nad osobami niesamodzielnymi;
- rozwijanie działań profilaktycznych w zakresie umiejętności aktywnego rozwiązywania różnych problemów życiowych, prawidłowego gospodarowania posiadanymi zasobami, korzystania z różnych dostępnych społeczeństwu form pomocy, rozwijania kompetencji życiowych;
- zapewnienie właściwych warunków pracy pracownikom Ośrodka.

Śmigiel, 25 kwietnia 2023 r.